

Mysterium Najświętszego Serca Pana Jezusa w ujęciu teologii liturgicznej

Prezentacja rozprawy doktorskiej

Mysterium Najświętszego Serca Pana Jezusa zajmuje poczesne miejsce w teologii i kulcie katolickim. Odkrywali je Ojcowie Kościoła, święci i błogosławieni, przekazując w swoich pismach systematyczną refleksję nad nim oraz własne doświadczenie duchowe. Niezmierzona miłość Boga uosobiona w tajemnicy wcielenia i odkupienia dokonanego przez i w Synu, kontemplowana w symbolu Jego Serca, była przedmiotem nauczania niejednego dokumentu Kościoła i nauczania papieskiego. Co więcej, zagadnienie szeroko pojętego kultu tegoż Serca, jego historii, teologii, implikacji pastoralnych oraz konsekwencji moralnych było tematem licznych pozycji literatury światowej, a także publikacji w języku polskim. Nie mniej jednak brakowało wśród nich opracowania badającego mysterium Serca Jezusowego z perspektywy teologii liturgicznej. Jest to teologia zgłębiająca przenikanie się mysterium Chrystusa i życia chrześcijańskiego przez pryzmat liturgicznej celebracji, będącej aktualizacją mysterium dla życia ludzkiego i włączeniem tego życia w mysterium zbawcze. Niniejsza praca stara się być odpowiedzią na wskazany brak podejmując problem ukazania mysterium Serca Jezusowego w ujęciu teologii liturgicznej, która pozwala na ukazanie tegoż mysterium jako liturgii. Problem ten zasadza się na odkryciu paradygmatu uświęcenia i kultu w mysterium Chrystusa, w celebracji liturgicznej i w życiu chrześcijańskim. W rozwiązaniu problemu posłużono się soborową wizją liturgii rozwijaną przez przedstawicieli teologii liturgicznej, zwłaszcza zaś jej amerykańskiego modelu. Amerykańska teologia liturgiczna bowiem mniej skupia się na analizie elementów samej celebracji, przyjmując ją jako model dla mysterium i życia. Waga podjętego w pracy zagadnienia zasadza się na spojrzeniu na mysterium Serca Pana Jezusa z perspektywy jego liturgicznego uobecnienia i aktualizacji dla życia chrześcijańskiego.

W pierwszym rozdziale pracy została podjęta problematyka rozumienia mysterium Serca Jezusowego w świetle teologii biblijnej i Tradycji Kościoła. Tutaj została ukazana biblijna symbolika „serca” wraz z jej odniesieniem do teologicznej interpretacji tych tekstów Pisma Świętego, które są przez Tradycję rozpatrywane w korelacji do Jezusowego Serca. Następnie ma miejsce analiza rozwoju tej Tradycji, by począwszy od Ojców Kościoła, przez pisma świętych poszczególnych okresów historii Kościoła, ze szczególnym uwzględnieniem objawień Małgorzaty Marii Alacoque, zaprezentować jej rozwinięcie i potwierdzenie w nauczaniu Kościoła. Rozumienie mysterium Jezusowego Serca wyrastające z tradycji biblijnej, patrystycznej, pism świętych i nauczania Kościoła stanowiło wyraźną

podstawę do podjętego w kolejnych rozdziałach przeanalizowania go w kluczu hermeneutycznym teologii liturgicznej. Rozumienie to pozwoliło na wyeksponowanie paradygmatu kultycznego życia Chrystusa, jego celebracyjnej aktualizacji i kształtowanego przez nią życia chrześcijańskiego.

Drugi rozdział pracy przedstawia relację misterium Serca Jezusowego do rzeczywistości sakramentalnej. Misterium to od wcielenia, przez całą ziemską egzystencję Jezusa, dążyło do swego spełnienia w Passze, zmartwychwstaniu i wniebowstąpieniu, by liturgia Jego Serca stanowiła serce Jego Kościoła. Serce, w którym aktualizacja, udział i żywe uczestnictwo w tym misterium zasadza się na jego celebracyjnym uobecnieniu.

W rozdziale trzecim została zaprezentowana wzajemna zależność między misterium Serca Jezusowego a celebracją w jej wymiarze personalnym, treściowym, egzystencjonalnym i zbawczym. W celebracji, będącej właściwym miejscem komunikacji i uczestnictwa życia chrześcijańskiego w życiu Bożym, wyeksponowana została jej relacja do tajemnicy Serca Pana Jezusa. Misterium Najświętszego Serca Jezusa zostało tutaj ukazane jako miejsce osobowego doświadczenia Miłości Bożej, które staje się udziałem wierzących w celebrowanej liturgii od momentu chrztu świętego. Następnie zostało ono przedstawione w kontekście udziału człowieka w całym misterium Chrystusa uobecnianym w celebracji jak i w poszczególnych jego aspektach. Na tym tle ukazany został cel celebracji jako udziału w Misterium Serca Jezusa w jego wymiarze egzystencjonalnym – przebóstwieniu, eklezyjalnym – trwanie w sercu Kościoła i apostolskim – realizacja misji Chrystusa w świecie.

Rozdział czwarty stanowi wydobycie problematyki naśladowania misterium, czyli tego, w jaki sposób zakorzenione w celebracji rozpoznanie, doświadczenie i życie misterium Serca Jezusowego winno realizować się w codzienności, jak liturgia celebrowana staje się „liturgią życia” w wymiarze miłości Boga i bliźniego oraz w perspektywie jej eschatologicznego ukierunkowania, a tym samym, jak misterium celebrowane dla życia chrześcijańskiego staje się jego paradygmatem.

Przedstawione wnioski z poszczególnych rozdziałów wskazują wyraźnie, że perspektywa teologii liturgicznej zastosowana do misterium Najświętszego Serca Pana Jezusa znajduje w nim swoje potwierdzenie oraz stanowi znaczący impuls do odnowionego spojrzenia na misterium tegoż Serca. W nim bowiem misterium celebrowane dla życia chrześcijańskiego włącza w nie to życie, stając się jego źródłem i paradygmatem. W ten sposób codzienność staje się „liturgią życia”.

J. J. J. J.